

knjiga hraneva. Idi tedaj na neposredni vir, to je, nabirajmo imena iz ust samega naroda.

Moje osebno prepričanje je to, da se nabiranje vsega narodnega literarnega blaga, kakor sem ga tukaj razložil, more le pod pokroviteljstvom in po napotku Matice slovenske izposlovati. Sile poedinca, pa da so še tolike, tolike peze zmagati ne morejo. Že gromada tolikega gradiva mora poedinca potlačiti. In zato je vsako po poedincu nabrano in izdano delo polutansko.

Za nabiranje naj bi se odredil najmanje rok od enega leta, na pr. leto 1869. in sicer zato, ker se, kakor sem že v svojem prvem listu napomenil, neke stvari le ob posebnih letnih časih, ob stanovitih gospodarstvenih opravkih, hišnih pripetkih, božjih potih itd. nabirati morejo. Tako se narodne pesmi popevajo najraje ob žetvi in metvi, na teriščih in periščih, na paši, pri kožuhanji, v berbi in pri enakih opravkih. Pripovedke pripovedujejo se, kakor vsak vé, najraje ob dolgih zimskih večerih, kadar kolovrati brné itd.

V narodnem literarnem blagi leži sto- in tisočletna tradicija našega naroda, ki se nikoli pretrgala ni. In kdor hoče preteklost našega naroda do korena razviti, ta mora premozgati vso njegovo ustmeno tradicijo, ki jo je v tolikem izobilju od zaroda do nas danes živih ohranil.

O vrednosti in važnosti narodnega literarnega blaga govoriti, bilo bi odveč, kajti narodno literarno blago je za nas ravno tolike važnosti, kolikoršne slovenski slovar, ki se ravnokar za natis vredeje. Filozof bo našel v našem narodnem literarnem blagu nazore našega naroda o bitju, o življenju, o vesvoljnosti, o večnosti, o neumrjivosti itd. Psiholog bo zasledoval po njem značaj, način mišljenja in dušne zmožnosti našega naroda. Historikar bo našel marsiktero črtico, ktera se ne dobi v nobenem arhivu, posebno gledé na našo kulturno historijo in mitologijo. Filolog bo tudi našel marsičesa zanimivega, marsiktero še ne poznano besedo, al že poznano v drugej morebiti pravilnej in prvobitnej obliki, zabilježiti si bo mogel marsiktero lepo frazo, in čudil se bo lahko, s ktero naš narod sintakso rabi. Naš pismen slog se zato tako neukretno giblje, ker smo še vse premalo narodno sintakso proučili. Jurist bo v našem narodnem literarnem blagu našel marsiktero zrnco, ki mu bo razjasnilo nazore našega naroda o pravnih zadevah, in ta zrnca bodo kdaj zaželeni poddatki za ustanovljenje slovanskega prava! Pa tudi kar se v ožem smislu slovstvene vrednosti našega narodnega literarnega blaga tiče, ki jo imata kritikar in estetikar tehtati, mislim, da je v njem več peze, nego li v marsikterem efemernem umetnem proizvodu. Umetno literarno blago se mora preživeti in ostareti, narodno nikdar, da! čem stareje je, tem vredneje je. Sploh bi pa djal, da mi danes vse važnosti in vrednosti našega narodnega literarnega blaga dostojno oceniti še nismo v stanu, in da bo dostojna ocemba njega našim zanamcem v nalogo pasti morala.

Mi danes živeči izpolnimo že s tem do vrha svojo dolžnost, če to blago na kup in pod streho znosimo, da konec za vselej ne vzame pod nevihtami današnjih bur-nih časov.

„Posito sed non concessio“, da našemu narodu ni so-jeno kot narodna oseba živeti, nego da ga bo ne mara osoda polabskih bratov dostigla, ter da bodo čez-nj valovi germanskega in romanskega morja plahutnili zagreznuvši ga v večno pozabljenost; — za ta slučaj bode-mo vsaj v nabranem našem narodnem literarnem blagu spomin svoj zapustili, ki bo živo pričal, kakovi smo bili, kako smo mislili, kje in kako živeli.

H koncu pa še nekaj. Narodni pregovor pravi: „zastonj se še mački ne brezajo.“ Za dober vspeh na-

biranja našega narodnega literarnega blaga je porok denarna nagrada, ki se bo imela nabirateljem obe-tati in plačati. Kdor hoče svoj trud Matici darovati, bilo bi mu na slavo in na čast! Al taka poklomba se od vseh pričakovati ne sme in ne more. In zato naj bi se v proglasu Matičinem nagrada ustanovila, in sicer za pisano pôlo, ker bo vredba vsega gradiva mnoga časa zahtevala, in je tedaj natis še daleč v ze-lenej gori. Pa naj se pri ustanovitvi denarne nagrade ne škrtja preveč, če nam resno do povoljnega vspeha stoji. Ker za nabiranje narodnega literarnega blaga ni treba ne visoke učenosti ne spisateljskih sposobnosti, zato se je mnogo nadtecateljev nadjati, če ne bo nagrada preveč škrtja. Marsikteremu dijaku siromaku ali učitelju na deželi bodeta na tak način groš ali dva v žep padla.

Ker pa utegne gromada vsega gradiva po mojem dozdevnem proračunu tolika biti, da leten Matičin do-hodek ne bi nagrade za-njo zmagati mogel, hočem, ako se bode ta moj predlog „in thesi“ sprejel, poseben pred-log gledé pokritja potrebnih stroškov predložiti.

V to ime Bog pomози!

V Zagrebu.

Ferdo Kočever.

Národne stvari.

Prvi slovenski tabor.

Pri zadnjem naznanilu iz Haloz je bilo povedano, da bo 1. slovenski tabor (meeting) v Ljutomeru, samo ako ga vlada dovoli. Naznanjam danes, da ga je vlada dovolila in da bo, ako Bog dade in sreča junaška, naš narod pri nas 9. avgusta popoldan prvokrat pod milim nebom politiški meetingoval. Namen tega tabora je, da se gola in suha teorija, skrita pod 19. §§. državnih osnovalnih postav, od vseh strani posveti in da visoka vlada in naši slovenski državni poslanci izvejo na tanko in na drobno, kako si naš narod ob bregovih Mure in Drave djansko izpeljavo narodne ravnopravnosti misli in predstavlja.

Dragi rojaki! gotovo je to važen moment v življenji našega naroda, kajti on stopi s tem djanjem iz čitalniškega radovanja in rajanja prvokrat samostalno na politiško polje. Pridite toraj iz vseh krajev Slovenije na ta dan obilno obiskat, da bote na svoje oči videli, kakošna bo ta naša prva poskušnja v politiskem meetingovanju.

V Ljutomeru 25. julija 1868.

Dr. V. Zarnik.

Homatije tržaške.

Znane so bralcem našim žalostne dogodbe, ki so se začele 10. dne t. m. Potihnil je očitni plamen, al pod žrjavico še tli ogenj. Mestni zbor je izdal skor vsak dan kak razglas, da bi meščane pomiril; poslal je celó deputacijo na Dunaj s pismom, v katerem od ministra notranjih oprav zahteva sledeče: 1. da se ostro preišče, kako se je (10. in 13. dne t. m.) policija ob-našala; 2. da se imenujejo za vodstvo javnih uradov domače (laške, se ve da!) osebe, ki jih imajo ljudje radi, ali pa take tuje, ki so nepristranske in imajo sploh potrebne lastnosti; 3. minister naj bi pripomogel, da se okolični batalijon pravilno razpusti; 4. policija v mestu naj bi se izročila municipiju samemu; 5. da municipi sme napraviti posebno mestno stražo; 6. dokler ni ta mestna straža napravljena, naj bi skrbeli za javno varnost za to odbrani meščani; 7. vojaščina naj še na dalje patroluje; 8. dosedanja vojaška in civilna policijska straža naj se odpravi.